

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою ДТЕУ
21 грудня 2023 року
(протокол № 5, п. 15)

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ ДТЕУ
від 21.12. 2023 р. № 4607

ПОРЯДОК підготовки докторів наук

Київ 2023

Вступ

Порядок підготовки докторів наук розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями), нормативних документів Державного торговельно-економічного університету (ДТЕУ, Університет).

Цей Порядок визначає механізм підготовки докторів наук в ДТЕУ на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії (кандидата наук).

1. Загальні положення

1.1. Підготовка доктора наук передбачає виконання ним оригінального наукового дослідження, спрямованого на розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення.

1.2. Підготовка докторів наук здійснюється:

- в докторантурі за очною (денною) формою навчання;
- шляхом самостійної підготовки наукових досягнень до захисту.

Нормативний строк підготовки доктора наук становить два роки.

1.3. Терміни, що вживаються у цьому Порядку, мають таке значення:

дисертація – кваліфікаційна наукова робота, яка відображає наукові результати досліджень автора та представлена для здобуття наукового ступеня доктора наук;

доктор наук – це другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях;

докторант – особа, зарахована до Університету для здобуття ступеня доктора наук;

здобувач наукового ступеня доктора наук – особа, яка проходить (проходила) підготовку у докторантурі Університету або яка самостійно підготувала до захисту докторську дисертацію з метою здобуття наукового ступеня доктора наук з наукової спеціальності за галуззю науки (далі – Здобувач);

індивідуальний план наукової роботи – документ, що визначає зміст, строки виконання та обсяг етапів і завдань наукової роботи Здобувача.

1.4. Підготовка в докторантурі здійснюється:

- за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення);
- за рахунок видатків місцевих бюджетів (регіональне замовлення);
- за рахунок коштів фізичних чи юридичних осіб;
- за кошти грантів, які отримав університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка докторів наук.

1.5. Для врегулювання відносин між докторантом та Університетом укладається договір.

1.6. Особа, яка раніше проходила підготовку в докторантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в докторантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства

1.7. Науково-методичне забезпечення та організацію підготовки Здобувачів на науковому рівні здійснює вчена рада ДТЕУ.

1.8. Координацію діяльності щодо підготовки докторів наук здійснює відділ аспірантури і докторантури.

2. Права та обов'язки Здобувачів

2.1. Здобувачі наукового ступеня доктора наук користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність». З метою належного проведення наукових досліджень Здобувачі також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації, наявної у ДТЕУ, бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового консультанта;
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- академічну мобільність, що реалізується відповідно до законодавства;
- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;
- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2.2. Здобувачі зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень Здобувачі також зобов'язані:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), встановлених Університетом;
- виконати індивідуальний план наукової роботи, двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри та вченої ради факультету;
- провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації або наукової доповіді – у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях.

2.3. Покладення університетом на докторанта обов'язків, не пов'язаних з підготовкою в докторантурі, забороняється.

2.4. Здобувачі мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи

недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

2.5. Докторант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з докторантури з дати набрання чинності наказом МОН України про затвердження рішення спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук та видачу диплома доктора наук відповідно до законодавства.

3. Порядок та умови вступу до докторантури

3.1. Вступ до докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Порядку та Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №261 від 23 березня 2016 року.

Організацію прийому вступників до аспірантури і докторантури ДТЕУ здійснює приймальна комісія, склад якої затверджується наказом ректора університету, який є її головою. Приймальна комісія діє згідно з положенням про приймальну комісію ДТЕУ, затвердженим вченою радою університету відповідно до Положення про приймальну комісію вищого навчального закладу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 листопада 2015 року за № 1353/27798. Ректор ДТЕУ забезпечує дотримання законодавства України, а також відкритість та прозорість роботи приймальної комісії.

3.2. До докторантури на конкурсній основі вступають особи, які мають:

- ступінь доктора філософії, кандидата наук або інший, що відповідає 8 рівню національної рамки кваліфікацій,
- наукові досягнення, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації (наукової доповіді),
- не менше половини наукових публікацій від кількості, визначеної МОН України, що відповідають вимогам, встановленим МОН України, у наукових періодичних виданнях за відповідним напрямом досліджень.

3.3. Для вступу до докторантури вступник подає до відділу аспірантури і докторантури такі документи:

- заяву;
- анкету;
- копію військово-облікового документа – для військовозобов'язаних (крім випадків, передбачених законодавством);
- копію документа (одного з документів), що посвідчує особу, передбаченого Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус»;
- копію ідентифікаційного коду;
- копію диплома доктора філософії, кандидата наук або іншого, що засвідчує кваліфікацію вступника не нижче 8 рівня національної рамки кваліфікацій. Особи, які здобули відповідну освіту за кордоном, подають копію диплома, його переклад, завірений в установленому порядку та свідоцтво про його визнання відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 05 травня 2015

року № 504 «Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 травня 2015 року за № 614/27059;

- розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів дисертаційного дослідження до захисту;
- список та копії опублікованих наукових праць і винаходів за напрямом дисертаційного дослідження;
- список дисертацій за суміжною тематикою, захищених протягом останніх 5 років;
- одну фотокартку 3x4.
- автобіографію.

Крім того, вступники мають право подавати додаткові документи, які характеризують їх наукові здобутки:

- копію атестату про присвоєння вченого звання доцента (професора, старшого наукового співробітника);
- відгук про наукову діяльність з місця роботи, засвідчену керівником установи тощо.

3.4. Під час подання заяви особа, яка вступає до докторантури пред'являє особисто:

- документ (один з документів), що посвідчує особу, передбачений Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство, посвідчують особу чи її спеціальний статус» ;
- військово-обліковий документ – для військовозобов'язаних (крім випадків, передбачених законодавством);
- документ державного зразка (оригінал) про раніше здобутий освітній та/чи науковий ступінь.

Копії документів без пред'явлення оригіналів не приймаються.

3.5. Строки прийому заяв та документів:

- для участі у конкурсі на місця державного замовлення: з 01 по 30 травня відповідного року прийому;
- для зарахування для навчання за кошти фізичних та/або юридичних осіб – протягом усього календарного року.

3.6. Документи вступника передаються для розгляду на профільну кафедру, яка протягом місяця з дати реєстрації заяви розглядає подані вступником документи, заслуховує його наукову доповідь та за результатами обговорення визначає шляхом голосування можливість зарахування вступника до Університету для підготовки в докторантурі та подає висновок на розгляд вченої ради відповідного факультету і вченої ради Університету.

У разі позитивного висновку відповідна кафедра надає пропозицію щодо призначення наукового консультанта з числа науково-педагогічних або наукових працівників Університету, які мають науковий ступінь доктора наук та необхідну наукову кваліфікацію, яка підтверджується відповідно до пункту 38 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями).

Якщо вступник є іноземцем, Університет проводить процедуру визнання наукового ступеня, здобутого ним в іншій державі, протягом двох місяців після зарахування до Університету для підготовки в докторантурі.

Вчена рада Університету на черговому засіданні розглядає висновки відповідних кафедр та факультету щодо кожного вступника, затверджує тему дисертації (наукової доповіді), приймає рішення про його зарахування до закладу для підготовки в докторантурі та призначає докторанту наукового консультанта. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та у новій редакції затверджена вченою радою Університету після обговорення профільною кафедрою та схвалення на вченій раді відповідного факультету.

Особи, які не рекомендовані на навчання до докторантури за державним замовленням, мають право бути зарахованими за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб

3.7. Рішення вченої ради щодо зарахування до докторантури вводиться в дію наказом ректора ДТЕУ:

- на місця державного замовлення до 01 вересня відповідного року прийому;
- за кошти фізичних та/або юридичних осіб – протягом 5 робочих днів після відповідного засідання вченої ради.

Про зарахування до докторантури вступники повідомляються засобами електронного та мобільного зв'язку в п'ятиденний термін з дня прийняття вченою радою університету відповідного рішення.

4. Підготовка доктора наук у докторантурі

4.1. Підготовка в докторантурі передбачає завершення Здобувачем власного оригінального наукового дослідження, узагальнення якого наводяться в дисертації (науковій доповіді) та оприлюднюються в наукових публікаціях відповідно до вимог, визначених МОН України. Дисертація (наукова доповідь) повинна відповідати паспорту наукової спеціальності.

4.2. Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст завдань, строки їх виконання та обсяг наукових робіт.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується докторантом з його науковим консультантом та затверджується вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування докторанта до Університету. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання Здобувачем і використовується для оцінювання успішності та своєчасності виконання запланованої наукової роботи.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, порушення умов договору або порушення норм і правил академічної доброчесності, є підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування докторанта.

4.3. Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація докторанта

спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

5. Підготовка доктора наук шляхом самостійної підготовки наукових досягнень до захисту

5.1. Особа може здобувати науковий ступінь доктора наук шляхом самостійної підготовки своїх наукових досягнень до захисту. Така особа має право на творчу відпустку відповідно до законодавства з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю.

У разі самостійної підготовки наукових досягнень до захисту науковий консультант не призначається.

5.2. Здобувач, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (монографії, наукової доповіді за сукупністю статей) повинен:

- мати ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук);
- представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень відповідно до паспорта наукової спеціальності з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;
- мати наукові публікації за темою дисертації (наукової доповіді), зокрема статті у наукових періодичних виданнях із наряду, з якого підготовлено дисертацію (наукову доповідь), відповідно до вимог, визначених МОН України.

5.3. Затвердження теми дисертації, отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація здобувача ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

6. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення докторантів

6.1. Підстави для відрахування здобувачів наукового ступеня доктора наук:

- 1) завершення навчання за відповідною науковою програмою;
- 2) переведення до іншого закладу вищої освіти;
- 3) власне бажання;
- 4) порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством;
- 5) порушення умов договору, укладеного між університетом та особою, яка навчається, або фізичною чи юридичною особою, яка оплачує таке навчання;
- 6) не поновлення протягом 10 календарних днів після завершення академічної відпустки;
- 7) порушення Статуту ДТЕУ, Правил внутрішнього розпорядку,

невиконання рішень постанови вченої ради ДТЕУ та конференції трудового колективу, розпоряджень, наказів ректора;

8) інші випадки, передбачені законом.

6.2. Здобувач, який був зарахований до докторантури за рахунок видатків державного бюджету (за державним замовленням) або за рахунок видатків місцевих бюджетів (регіональне замовлення) і відрахований з підстав, визначених підпунктами 3-8 п. 6.1 цього Порядку, відшкодовує вартість навчання та отримані стипендії.

6.3. Здобувачі можуть переривати навчання (з наданням академічної відпустки) у зв'язку із обставинами, які унеможливають виконання індивідуального плану роботи:

- за станом здоров'я;
- перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, доглядом за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї;
- сімейними обставинами;
- навчанням чи стажуванням в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав).

Загальний термін переривання у навчанні у зв'язку з хворобою не може перевищувати один рік.

Здобувачам, призваним на військову службу у зв'язку з оголошенням мобілізації, гарантується збереження місця навчання та стипендії.

Здобувачам, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії відповідно до положення про порядок реалізації права на академічну мобільність.

6.4. Для оформлення академічної відпустки докторант не пізніше ніж за п'ятнадцять днів до початку бажаного терміну переривання подає на ім'я ректора заяву, погоджену з науковим консультантом, завідувачем кафедри та деканом. До заяви повинні додаватися документи, які підтверджують обґрунтованість причини переривання (офіційне запрошення на стажування, підтвердження отримання гранту, лікарняні листи, довідка ЛКК, свідоцтво про народження дитини тощо).

6.5. Переривання та продовження перебування у докторантурі оформлюється відповідним наказом. Період переривання не включається до терміну перебування у докторантурі. Стипендія на період переривання навчання не сплачується.

6.6. У випадку, якщо докторант після закінчення терміну академічної відпустки не поновив свій статус, тобто не зареєструвався у відділі аспірантури і докторантури протягом десяти календарних днів, то він/вона підлягає відрахуванню з останнього дня переривання перебування у докторантурі, зазначеного у наказі.